

Απόφαση

Στη συνεδρίασή του αρ. 326/26.5.2011, το Τμήμα Φιλολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης αποφάσισε να εκφράσει δημόσια την αντίθεσή του στην προσπάθεια της Πολιτείας να υποβαθμίσει όλα τα Τμήματα ανθρωπιστικών σπουδών ελληνικών Πανεπιστημίων που αντικείμενό τους δεν είναι η ‘παιδαγωγική’. Η προσπάθεια αυτή εγκαινιάστηκε με το νόμο 3848/2010 (Φ.Ε.Κ. Α71/19.5.2010) και κλιμακώνεται με την εγκύκλιο 46820/Δ1/15.4.2011 του Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου Παιδείας προς τους Πρυτάνεις των Πανεπιστημίων.

Με βάση διάταξη του νόμου 3848/2010 που αναφέρεται στη μοριοδότηση των υποψηφίων για διορισμό στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση μέσω των εξετάσεων του Α.Σ.Ε.Π., οι κάτοχοι μεταπτυχιακών και διδακτορικών τίτλων σπουδών στα υπό εξέταση ειδικά γνωστικά αντικείμενα μοριοδοτούνται με λιγότερα μόρια από όσους κατέχουν μεταπτυχιακούς και διδακτορικούς τίτλους στη ‘διδασκτική’ αυτών του αντικειμένων. Η παγκοσμίως πρωτότυπη αντίληψη που εκφράζει η διάταξη αυτή – ότι, δηλαδή, η πρωτογενής ερευνητική εμπειρία σε μια επιστήμη είναι μικρότερης αξίας από την ερευνητική εμπειρία στη ‘διδασκτική’ αυτής της επιστήμης– θα προκαλούσε απλώς θυμηδία, αν η εφαρμογή της δε συνιστούσε κατάφωρη αδικία απέναντι σε κάθε υποψήφιο για διορισμό στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση που έχει την ‘ατυχία’ να κατέχει μεταπτυχιακούς και διδακτορικούς τίτλους στις επιστήμες που θα κληθεί να διδάξει, αλλά στερείται τίτλων ‘παιδαγωγικής’.

Με βάση άλλη διάταξη του ίδιου νόμου, η υποβάθμιση των μη παιδαγωγικών Τμημάτων των ελληνικών πανεπιστημίων επεκτείνεται από τους μεταπτυχιακούς και διδακτορικούς τίτλους που απονέμουν στα ίδια τα πτυχία που χορηγούν. Σύμφωνα με τη διάταξη αυτή, οι πτυχιούχοι Τμημάτων που το πρόγραμμα σπουδών τους δεν

αποτελείται (στο σύνολο του ή σε μεγάλο μέρος του) από μαθήματα ‘παιδαγωγικής’ δεν έχουν δικαίωμα διορισμού στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ούτε συμμετοχής στις σχετικές εξετάσεις του Α.Σ.Ε.Π.), παρά μόνον αν έχουν παρακολουθήσει επιτυχώς, πέραν όσων μαθημάτων απαιτούνται για την απόκτηση του πτυχίου τους, ειδικό πρόγραμμα σπουδών εξαμηνιαίας διάρκειας που πιστοποιεί την ‘παιδαγωγική και διδακτική’ τους ‘επάρκεια’. Η διάταξη αυτή όχι μόνο περιορίζει αθέμιτα τα εργασιακά δικαιώματα των πτυχιούχων πανεπιστημιακών Τμημάτων –όπως τα Τμήματα Φιλολογίας– που τα μαθήματά τους δεν είναι (ούτε θα μπορούσαν να είναι, με βάση τους νόμους που διέπουν τη λειτουργία τους) μαθήματα ‘παιδαγωγικής’, αλλά, για ένα απροσδιόριστο χρονικό διάστημα, κατ’ ουσίαν καταργεί αυτά τα δικαιώματα, δεδομένου ότι, προς το παρόν, σε κανένα ελληνικό πανεπιστήμιο δεν υφίστανται ‘ειδικά προγράμματα’ εξαμηνιαίας διάρκειας η επιτυχής παρακολούθηση των οποίων θα πιστοποιούσε την ‘παιδαγωγική και διδακτική επάρκεια’ όσων θα τα επέλεγαν.

Η εγκύκλιος 46820/Δ1/15.4.2011 του Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου Παιδείας παρέχει στις πανεπιστημιακές Σχολές οδηγίες (οι οποίες σε άλλα σημεία παρουσιάζονται ως συστάσεις και σε άλλα ως εντολές) σχετικά με τη δημιουργία, σε μη προσδιοριζόμενο σημείο του μέλλοντος, ‘ειδικών προγραμμάτων’ σπουδών του προαναφερθέντος τύπου. Οι οδηγίες αυτές, οι οποίες αντίκεινται ακόμα και στις διατάξεις του πρόσφατου νόμου 3848/2010, κλιμακώνουν την επιχείρηση υποβάθμισης όλων των μη παιδαγωγικών Τμημάτων των πανεπιστημιακών Σχολών, πλήττοντας ευθέως το κύρος του ακαδημαϊκού προσωπικού τους αλλά και την ακαδημαϊκή τους αυτοτέλεια.

Η επιχειρούμενη κατάλυση της ακαδημαϊκής αυτοτέλειας προκύπτει από οδηγία της εγκυκλίου σύμφωνα με την οποία τα μη παιδαγωγικά Τμήματα –π.χ., τα Τμήματα Φιλολογίας– που επιθυμούν να εξασφαλίσουν για τους αποφοίτους τους τη δυνατότητα διορισμού στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, υποχρεούνται να εντάξουν στο σύνολο των μαθημάτων που απαιτούνται για την απόκτηση των πτυχίων τους «8 έως 10» εξαμηνιαία μαθήματα (ενώ ο νόμος 3848/2010 προβλέπει ένα εξάμηνο, δηλ. 6 το πολύ μαθήματα) που θα προέρχονται από τα σχεδιαζόμενα προγράμματα ‘παιδαγωγικής και διδακτικής επάρκειας’. Η οδηγία αυτή επιβάλλει στα Τμήματα αυτά να ορίσουν ως απαραίτητα για τη λήψη των πτυχίων τους μαθήματα μη εντασσόμενα στους επιστημονικούς κλάδους που, με βάση τους νόμους που διέπουν τη λειτουργία τους, οφείλουν να υπηρετούν (π.χ., τα Τμήματα Φιλολογίας θα

έπρεπε, αν ακολουθούσαν την οδηγία, να ορίσουν ότι «συνυπολογίζονται για τη λήψη του πτυχίου» τους οι μονάδες που λαμβάνονται από αμιγώς μη φιλολογικά μαθήματα όπως αυτά της «ιστορίας της εκπαίδευσης», της «συγκριτικής παιδαγωγικής», της «κοινωνιολογίας της εκπαίδευσης», της «εκπαιδευτικής ψυχολογίας» και της «αναπτυξιακής ψυχολογίας»). Επιπλέον, και δεδομένου ότι τα μαθήματα (αλλά και τα έτη σπουδών) που ένα Τμήμα ορίζει ως απαραίτητα για την απόκτηση του πτυχίου του είναι πεπερασμένα σε αριθμό, η ίδια οδηγία υποκινεί τα προαναφερθέντα Τμήματα να αλλοιώσουν ριζικά την ποιότητα των σπουδών που, κατά το Νόμο, είναι υποχρεωμένα να εξασφαλίζουν (π.χ., τα Τμήματα Φιλολογίας θα όφειλαν, αν ακολουθούσαν την οδηγία, να αφαιρέσουν από τα προγράμματα σπουδών τους 8 έως 10 μαθήματα που έχουν κρίνει απαραίτητα για την επιστημονική κατάρτιση σύγχρονων φιλολόγων, και να υποβιβάσουν έτσι την ποιότητα σπουδών που προσφέρουν, προκειμένου να δημιουργήσουν χώρους υποδοχής 8 έως 10 μαθημάτων ‘παιδαγωγικής και διδακτικής επάρκειας’).

Η επιχειρούμενη προσβολή του κύρους του ακαδημαϊκού προσωπικού των μη παιδαγωγικών Τμημάτων προκύπτει από τουλάχιστον δύο οδηγίες της εγκυκλίου. Σύμφωνα με την πρώτη από τις οδηγίες αυτές, υπεύθυνη για το σχεδιασμό του περιεχομένου των μελλοντικών ‘ειδικών προγραμμάτων σπουδών’ θα είναι «ειδική επιτροπή» τα μέλη της οποίας θα επιλέγονται αποκλειστικά μεταξύ μελών «ΔΕΠ με γνωστικό αντικείμενο από το πεδίο των Επιστημών της Αγωγής και της Εκπαίδευσης». (Κατά την εγκύκλιο, επομένως, τα μη παιδαγωγικά πανεπιστημιακά Τμήματα δεν θα έχουν καμμία απολύτως δυνατότητα συμμετοχής στο σχεδιασμό των ‘ειδικών προγραμμάτων σπουδών’ που υποτίθεται ότι θα ιδρυθούν ακριβώς για να εξυπηρετήσουν τις ανάγκες των φοιτητών τους.) Σύμφωνα με τη δεύτερη από τις παραπάνω οδηγίες, δικαίωμα διδασκαλίας στα μελλοντικά ‘ειδικά προγράμματα σπουδών’ θα έχουν αποκλειστικά «μέλη ΔΕΠ των οποίων τα γνωστικά αντικείμενα εντάσσονται στις Επιστήμες της Εκπαίδευσης και της Αγωγής βάσει του ΦΕΚ διορισμού τους». (Κατά την εγκύκλιο, επομένως, ένας πανεπιστημιακός καθηγητής που, με βάση το γνωστικό αντικείμενο της θέσης που κατέχει, διδάσκει, για παράδειγμα, το μάθημα της Αρχαίας Ελληνικής Ιστορίας, είναι επιστημονικώς ακατάλληλος να προσφέρει μάθημα διδακτικής της Αρχαίας Ελληνικής Ιστορίας· ομοίως, ένας πανεπιστημιακός καθηγητής που, με βάση το γνωστικό αντικείμενο της θέσης που κατέχει, διδάσκει το μάθημα της Ιστορίας της Ελληνικής Γλώσσας, είναι

επιστημονικώς ακατάλληλος να προσφέρει μάθημα διδακτικής της Ιστορίας της Ελληνικής Γλώσσας· και ούτω καθεξής.)

Λαμβάνοντας υπόψη όλα τα παραπάνω, το Τμήμα Φιλολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης καλεί το Υπουργείο Παιδείας:

(α) να αποκαταστήσει την κατάφωρα άδικη μεταχείριση των αποφοίτων του από το νόμο 3848/2010, πριν οι ενδιαφερόμενοι προσφύγουν στα αρμόδια διοικητικά δικαστήρια της χώρας και, στη συνέχεια, στα ευρωπαϊκά δικαστήρια,

(β) να συντάσσει με περισσότερη σοβαρότητα τις εγκυκλίους που απευθύνει στα Πανεπιστήμια, και να μην επιτρέπει τη χρήση τους ως οχημάτων εξυπηρέτησης συντεχνιακών σκοπιμοτήτων, όπως αυτές που προδήλως εμπνέουν την απαράδεκτη εγκύκλιο 46820/Δ1/15.4.2011.